



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl samosoudcem Alešem Korejtkem ve věci

žalobce: **Ing. R. J.**

proti

žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,**
sídlem Křížová 1292/25, 225 08 Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 18. 1. 2024, č. j. X,

takto:

I. Žaloba **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

1. Rozhodnutím žalované ze dne 18. 1. 2024, č. j. X, ve spojení s rozhodnutím správního orgánu prvního stupně ze dne 25. 9. 2023, č. j. X, byla pro nesplnění podmínek stanovených článkem II zákona č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 323/2021 Sb.“), zamítnuta žádost žalobce o zvýšení procentní výměry starobního důchodu (přiznaného po 31. 12. 2022) za vychované vlastní dítě Z. D., nar. X.

2. Žalovaná uvedla, že žalobce dne 7. 3. 2023 podal žádost o zvýšení starobního důchodu za vychované vlastní dítě Z. D., narozenou X jako Z. J. [později V. (příjmení druhého manžela matky), nyní D.]. V žádosti žalobce uvedl, že o výše zmíněné dítě pečoval osobně a v největším rozsahu v době od 15. 8. 1998 [po smrti matky dítěte (paní Z. V., dříve J., nar. X, zemř. dne X)] do 20. 11. 2004. Současně uvedl, že v době od 15. 8. 1998 do 20. 11. 2004 o dítě pečovala v menším rozsahu též jeho druhá manželka L. J.
3. Žalovaná z vlastních evidencí zjistila, že matka dítěte, paní Z. V., dříve J., narozená dne X, po vyučení pracovala od 17. 6. 1981 do 31. 12. 1991 u zaměstnavatele TESLA Lanškroun, od 22. 10. 1986 čerpala mateřskou dovolenou a poté čerpala neplacenou mateřskou dovolenou a neměla žádné příjmy z výdělečné činnosti až do 4. 4. 1988. V období od 2. 1. 1992 do 30. 9. 1996 pracovala u Městského úřadu v Lanškrouně a od 1. 10. 1992 do 14. 9. 1997 byla Z. V. zaměstnána v Národním informačním středisku ČR v Praze (od 1. 3. 1997 Úřad pro státní informační systém). Výdělečnou činnost jmenované od 15. 9. 1997 do dne jejího úmrtí dne 5. 7. 1998 žalovaná neevidovala. Žalovaná proto dospěla k závěru, že nejen v období po narození dcery (v období čerpání mateřské dovolené a neplacené mateřské dovolené), ale i po nástupu do zaměstnání v roce 1988 (a po rozvodu na jaře 1990) až do 5. 7. 1998 matka osobně pečovala o dceru Z., narozenou X jako Z. J., v největším rozsahu. To ostatně potvrdil i sám žalobce v žádosti o zvýšení procentní výměry starobního důchodu (přiznaného po 31. 12. 2022) za vychované vlastní dítě Z. D., nar. X, když uvedl, že o zmíněné dítě osobně a v největším rozsahu pečoval až v období od 15. 8. 1998 do 20. 11. 2004, tedy až po smrti matky dítěte.
4. Dále žalovaná ze své evidence zjistila, že v období od 20. 11. 1986 do 20. 11. 2004 žalobce vykonával práci, aniž došlo k poklesu jeho výdělků (nedošlo k omezení pracovního úvazku a k poklesu příjmů).
5. Správní orgány proto uzavřely, že do téměř 12 let (Z. D. byla svěřena do výchovy otce od 15. 8. 1998) o dítě osobně v největším rozsahu pečovala jeho matka, po smrti matky o dítě do jeho zletilosti (6 let) pečoval žalobce společně se svou druhou ženou paní L. J., nar. X, a proto nelze uzavřít, že by žalobce byl ze všech osob, které od narození do zletilosti pečovaly o Z. D., tou osobou, jež o dítě osobně pečovala v největším rozsahu, jak to vyžaduje článek II zákona č. 323/2021 Sb. (péče žalobce o dceru se nevymykala obvyklému způsobu řádné společné péče rodičů o děti), nadto jeho pracovní kariéra nebyla výchovou dcery Z. ovlivněna, resp. u něho nedošlo k negativnímu ovlivnění výše důchodu.

II.

6. Proti rozhodnutí žalované ze dne 18. 1. 2024, č. j. X, které tvoří společně s rozhodnutím správního orgánu prvního stupně materiálně jeden celek, podal žalobce žalobu, v níž obecně namítl, že žalovaná „ignoruje a zamlčuje péči otce o potomka po práci a o víkendech“, „evidentně preferuje ženu a zhola ignoruje podíl otce na celodenní výchově dcery“. Dle žalobce žalovaná nezjistila skutkový stav v dostatečném rozsahu a soustředila se pouze „na stránku formální právní“. Dne 17. 4. 2024, tedy po uplynutí lhůty pro podání žaloby, žalobce žalobu doplnil šestistránkovým podáním, v němž potvrdil, že o dceru od narození do své smrti převážně osobně pečovala matka (žalobce to kvantifikoval následovně: „X – X“ péče matky v rozsahu „60 %“, „X – X“ péče matky v rozsahu „67 %“), po smrti matky dcera vyrůstala společně se dvěma dětmi druhé manželky (L. J., nar. X) z prvního manželství (J., nar. X, M., nar. X) a společným dítětem žalobce a jeho druhé manželky (M., nar. X) v nové rodině žalobce,

přičemž „žalobce se staral více o hmotné zabezpečení rodiny“ a „manželka dávala v maximální možné míře mateřskou péči všem dětem“. Jelikož ovšem zákon vyžadoval, aby se určil ten, kdo „se staral v největším rozsahu“, rozhodli se s manželkou, že ona si požádá o výchovné „na své děti“ a žalobce na dceru Z., čímž žalobce „v žádném případě nechce ublížit manželce, která se vzorně starala o všechny 4 děti“, tedy i o nevlastní dceru Z., a to navíc v období dospívání, které je i dle poznatků psychologů (na jejich odborné závěry žalobce odkázal) z hlediska péče rodičů srovnatelně náročné jako období předškolní a období mladšího školního věku. Ze všech výše uvedených důvodů by proto dle žalobce mělo být žalobou napadené rozhodnutí zrušeno a věc by měla být vrácena žalovanému k dalšímu řízení.

7. Žalovaná ve vyjádření k žalobě [jež není třeba podrobně rekapitulovat, neboť jeho obsah účastníci znají, nadto v řízení byla žalovaná úspěšná, přičemž v odůvodnění rozsudku je třeba vypořádat základní námitky toho účastníka, kterému soud za pravdu nedal; ostatně rozhodnutí soudu je primárně reakcí na žalobní námitky,¹ teprve až v druhé řadě - a pouze tehdy, je-li to pro vyjasnění stěžejních otázek nezbytné - případně může reagovat i na vyjádření k žalobě (srov. shodně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 6. 2021, č. j. 10 Afs 405/2020 – 41, bod 9)] setrvala na závěrech obsažených v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí, které je dle jejího názoru věcně správné a zákonné, a navrhla, aby soud žalobu zamítl.
8. Soud přezkoumal v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále též „s. ř. s.“) žalobou napadené rozhodnutí [přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.)], a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
9. Předně soud připomíná, že rozsah přezkumu žalobou napadeného správního rozhodnutí je ve správním soudnictví vymezen žalobními body (§ 75 odst. 2 s. ř. s.). V odůvodnění rozsudku rozšířeného senátu ze dne 20. 7. 2018, č. j. 3 Azs 66/2017–31, č. 3733/2018 Sb. NSS, Nejvyšší správní soud uvedl, že ve lhůtě pro podání žaloby musí uplatnit žalobce alespoň jeden žalobní bod, aby jeho žaloba byla projednatelná, jinak má být odmítnuta podle § 37 odst. 5 s. ř. s. O další žalobní body lze podanou žalobu rozšířit jen ve lhůtě pro její podání (§ 71 odst. 2 s. ř. s.). K žalobním bodům uplatněným po uplynutí lhůty pro podání žaloby soud nesmí přihlídnout. Takto upravená koncentrace řízení není samoúčelná: jejím smyslem je postavit najisto rozsah důvodů, na jejichž základě bude soud přezkoumávat napadené rozhodnutí, čímž má být zajištěna patřičná míra právní jistoty účastníků řízení a rychlosti řízení. Současně platí, že prostřednictvím následného „doplňování“ žaloby nelze „do věci přinášet nic zásadně nového ve smyslu dalších důvodů pro zrušení napadeného rozhodnutí. V opačném případě by totiž byl naopak na místě závěr, že se jedná o rozšíření o další žalobní bod“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 4. 2013, č. j. 7 As 10/2013-30). I kdyby žalobce tvrdil, že v žalobě uplatnil námitky jen v obecné rovině a doplňujícími podáními je jen rozvedl a konkretizoval, musel by toto doplnění učinit ve

¹ Jak mnohokrát uvedl Nejvyšší správní soud (viz např. rozsudky ze dne 15. 1. 2021, č. j. 7 Ads 435/2019 – 34, bod 10, ze dne 28. 11. 2019, č. j. 7 As 71/2018 – 31, bod 34, ze dne 31. 10. 2019, č. j. 7 As 303/2019 – 49, bod 15, ze dne 29. 3. 2016, č. j. 5 As 74/2015 – 56, ze dne 25. 11. 2015, č. j. 2 Afs 174/2015 – 45), „je to žalobce, kdo určuje rozsah a meze přezkumu napadeného rozhodnutí v podobě žalobních bodů“ a „správní soud je tak povinen vypořádat se pouze s žalobní argumentací“.

zmíněné zákonné lhůtě (§ 71 odst. 2 s. ř. s.). Jak totiž výstižně v minulosti konstatoval desátý senát Nejvyššího správního soudu, „*uplatnění obecné žalobní námitky není otevřením bezedné nádoby možných pochybení správního orgánu, ze kterých žalobce může libovolně vytahovat další a další konkrétní námitky až do rozhodnutí soudu, ale pouze zastřešující typovou kvalifikaci konkrétních námitek, které nicméně žalobce musí uplatnit ve lhůtě pro podání žaloby*“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2017, č. j. 10 Afs 100/2017-91, bod 21). Z těchto důvodů soud nemohl přihlídnout k obsahu podání žalobce ze dne 17. 4. 2024, neboť toto bylo soudu doručeno až dne 17. 4. 2024, tedy až po uplynutí lhůty pro podání žaloby (§ 71 odst. 2 s. ř. s.).

10. Pokud jde o samotnou žalobu ze dne 18. 3. 2024, pak ta byla stručná a obecná. Obsah a kvalita žaloby přitom předurčuje podobu rozhodnutí soudu, protože míra podrobnosti odezvy správního soudu je závislá na tom, jak detailně své námitky žalobce v žalobě formuluje. Omezí-li se žalobce na pouhá obecná konstatování, nemůže na ně správní soud reagovat jinak než srovnatelně obecně (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 9. 2018, č. j. 8 Afs 170/2018–36, bod 20). Žalovaná na 6 stranách žalobou napadeného rozhodnutí podrobně odůvodnila své závěry, přičemž proti zevrubné a promyšlené argumentaci žalované žalobce v žalobě postavil v podstatě obdobné námitky, jaké uplatnil v řádném opravném prostředku proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, aniž by předložil relevantní konkurující argumentaci zpochybňující správnost konkrétních závěrů žalované [za žalobní (či kasační) námitku nelze i dle Nejvyššího správního soudu „*rozhodně považovat pouhé negace pečlivě odůvodněných závěrů*“ správních orgánů (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 2. 2019, č. j. 5 Afs 126/2017 - 43, bod 50)]. Vzhledem k tomu, že žaloba neobsahuje dostatečně konkrétní názorovou oponenturu vedoucí ke zpochybnění závěrů správních orgánů, nebude soud hledat způsob pro alternativní a originální vyjádření závěrů, které již přesvědčivě vyslovily správní orgány (podobně srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2014, č. j. 6 As 54/2013–128, popř. rozsudek téhož soudu ze dne 4. 3. 2015, č. j. 6 As 72/2014–88), odkazuje na jejich odůvodnění a k věci stručně dodává následující:
11. Nový institut zvýšení starobního důchodu za vychované děti, tzv. výchovné, bylo do zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zavedeno (viz § 34a zákona o důchodovém pojištění) zákonem č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon č. 323/2021 Sb.“). Týká se jak starobních důchodů nově přiznávaných ode dne, který spadá do období po 1. 1. 2023 [§ 34a odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění zákona č. 323/2021 Sb. (dále též „zákon o důchodovém pojištění“)], tak důchodů přiznaných ode dne, který spadá do období před 1. 1. 2023 [čl. II (Přechodná ustanovení) zákona č. 323/2021 Sb.]. Vzhledem k tomu, že žalobci byl starobní důchod přiznán před 31. 12. 2022, přichází do úvahy zvýšení jeho starobního důchodu za vychované děti podle čl. II zákona č. 323/2021 Sb.
12. Podle čl. II bodu 1 zákona č. 323/2021 Sb. starobní důchody přiznané ode dne, který spadá do období před 1. lednem 2023, se zvýší o 500 Kč měsíčně za každé dítě, které pojištěnec vychoval, od splátky důchodu splatné v lednu 2023, jsou-li splněny podmínky stanovené v bodech 3 až 5; toto zvýšení náleží k procentní výměře starobního důchodu.

13. Podle čl. II bodu 3 zákona č. 323/2021 Sb. podmínky výchovy dítěte se pro účely zvýšení podle bodu 1 posuzují u všech pojištěnců podle právních předpisů účinných ke dni, od něhož byl starobní důchod přiznán, pokud se dále nestanoví jinak; tyto podmínky platí i v případě, že o dítě osobně pečoval muž. Výchovu téhož dítěte nelze pro účely zvýšení podle bodu 1 současně započítat více osobám. Vychovávalo-li totéž dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu; to platí i v případě, že u téhož dítěte byla jeho výchova zohledněna při stanovení důchodového věku ženy. Zvýšení starobního důchodu podle bodu 1 nenáleží, pokud se pojištěnec vůči dítěti dopustil jako pachatel, spolupachatel nebo účastník úmyslného trestného činu proti životu a zdraví, proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo proti rodině a dětem podle trestního zákoníku nebo obdobných úmyslných trestných činů podle dříve platných právních předpisů.
14. Podle čl. II bodu 4 věty první zákona č. 323/2021 Sb. pokud byl důchodový věk stanoven se zohledněním vychovaných dětí, zvýší se starobní důchod podle bodu 1 bez žádosti; za vychované dítě se pro účely zvýšení podle bodu 1 považuje dítě, k jehož výchově bylo přihlédnuto při stanovení důchodového věku.
15. Podle čl. II bodu 5 zák. č. 323/2021 Sb. nejedná-li se o případ uvedený v bodě 4 větě první nebo druhé, zvýší se starobní důchod podle bodu 1 na základě písemné žádosti podané na předepsaném tiskopisu. V této žádosti se uvádějí údaje o vychovaných dětech a o době a rozsahu osobní péče o dítě a čestné prohlášení, že osoba pečovala o dítě v největším rozsahu a že nenastala překážka pro zvýšení starobního důchodu uvedená v bodě 3 větě poslední; údaje o vychovaných dětech lze doložit rodným listem dítěte nebo jiným dokladem o vztahu k dítěti. Tento tiskopis obsahuje též poučení o důsledcích uvedení nepravdivých údajů. Žádost se podává v případě starobních důchodů přiznaných před 1. lednem 2023 nejpozději do 31. prosince 2024; žádost lze podat nejdříve 1. září 2022 s tím, že pro žádosti podané před tímto dnem se použije obdobně ustanovení § 83b odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Nebyla-li žádost podána ve lhůtě uvedené ve větě čtvrté, zvýšení starobního důchodu podle bodu 1 nenáleží. Podává-li se po 31. prosinci 2022 žádost o přiznání starobního důchodu ode dne, který spadá do období před 1. lednem 2023, zvyšuje se starobní důchod podle bodu 1 jen za výchovu toho dítěte, které pojištěnec uvedl v žádosti o přiznání starobního důchodu, s tím, že věta druhá platí obdobně; není-li tato podmínka splněna, zvýšení starobního důchodu podle bodu 1 nenáleží.
16. Podle § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod je splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti roků. Pokud se však žena ujala výchovy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti aspoň po dobu pěti roků; to však neplatí, pokud žena před dosažením zletilosti dítěte přestala o dítě pečovat. Pokud dítě zemřelo po dosažení 5 let věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečovala o dítě od jeho narození do jeho úmrtí; ustanovení vět první a druhé tím nejsou dotčena.
17. V odůvodnění písemného pozměňovacího návrhu č. 8686 k zákonu č. 323/2021 Sb. poslance Jana Hamáčka (pozměňovací návrh poslance Jana Hamáčka ke sněmovnímu tisku č. 1230 je dostupný na www.psp.cz) je konstatováno, že „*pozměňovací návrh přináší do oblasti základního důchodového pojištění nový institut zvýšení starobního důchodu za vychované děti,*

tzv. výchovné, jehož účelem je posílit důchodové nároky osob, které v průběhu svojí pracovní kariéry zajišťovaly výchovu dětí... Vzhledem k tomu, že osobami, které výchovu dětí v největším rozsahu zajišťovaly, jsou převážně ženy, docílí se tímto opatřením částečného snížení často kritizovaného rozdílu mezi průměrným starobním důchodem žen a mužů. Opatření směřuje jak na důchody, které budou přiznávány v budoucnu, tak na důchody přiznané v období před datem účinnosti nové právní úpravy. Pozměňovací návrh reaguje na skutečnost, že průměrný starobní důchod žen je nižší než průměrný starobní důchod mužů. Např. ze srovnání statistických údajů zjišťovaných k měsíci květnu roku 2021 vyplývá, že vyplácený průměrný starobní důchod muže činil 17 080 Kč, zatímco průměrný starobní důchod ženy činí 14 873 Kč, rozdíl tedy činí 2 207 Kč (tj. cca 12,9 %) v neprospěch žen. Tento stav, i když jeho příčiny vznikly a existují mimo základní důchodové pojištění, lze považovat za obtížně společensky obhajitelný a dlouhodobě udržitelný, neboť okamžité náklady na financování základních životních potřeb jsou u žen i mužů v zásadě stejné“.

18. Z výše uvedeného je zřejmé, že jedním z hlavních důvodů pro zavedení výchovného bylo zmírnění statistického rozdílu mezi průměrným starobním důchodem mužů a žen, který činil více než 2 000 Kč. Jednou z příčin tohoto rozdílu jsou přitom výkyvy v kariérách žen, které nastávají v důsledku výchovy dětí [ženy pečující o děti ve větší míře vykonávají méně honorovaná zaměstnání, popř. zaměstnání s kratšími pracovními úvazky, která jsou navíc přerušována překážkami v práci z důvodu potřeby péče o dítě]. Ačkoliv výchovu dětí nepochybně zajišťují i muži (především zajištěním výživy dítěte a péčí o jeho fyzický a intelektuální rozvoj), je v praxi zcela běžné, že jejich kariéra není výchovou tak zásadně negativně ovlivněna. Nepřetržité zaměstnání a vyšší výdělky se přitom samy o sobě pozitivně projeví na výši důchodu – nedochází totiž ke snížení důchodu, a proto zde není důvod cokoliv „kompenzovat“ prostřednictvím výchovného.
19. Se zřetelem k účelu výchovného je proto třeba - zejména v hraničních případech - považovat za osobu, která výchovu zajišťovala ve větším rozsahu, tu z pečujících osob, která péči o děti zajišťovala „na úkor“ možné pracovní aktivity, resp. v jejíž kariéře se ve větším měřítku projevovaly složky výchovy, které mohly s ohledem na svůj charakter negativně ovlivnit délku doby zaměstnání a výdělky pečující osoby.² Touto osobou ovšem prokazatelně žalobce nebyl, když jak z evidencí žalované, tak z vyjádření samotného žalobce při jednání dne 13. 11. 2024 plyne, že v období od 20. 11. 1986 do 20. 11. 2004 žalobce vykonával práci, aniž došlo k poklesu jeho výdělků (nedošlo k omezení pracovního úvazku a k poklesu příjmů), žalobce též nebyl omezen ve profesní kariéře (viz protokol o jednání ze dne 13. 11. 2024).
20. Dále soud připomíná, že aby ženě či muži vznikl nárok na výchovné, musí naplnit podmínku výchovy dítěte. Podmínky pro uznání dítěte za vychované jsou v zásadě stejné, jaké platí pro účely snížení důchodového věku žen (§ 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění). Žena či muž mají nárok na výchovné, pokud o dítě/děti pečovali osobně a po stanovenou dobu. Předpoklad „osobní péče o dítě“ přitom znamená soustavnou a aktivní osobní péči (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 1. 2024, č. j. 8 Ads 390/2021-52, bod 29). Například v rozsudku ze dne 4. 12. 2003, č. j. 3 Ads 37/2003-49, Nejvyšší správní soud k splnění podmínky výchovy dítěte pro stanovení důchodového věku

² Jakkoliv pokles vyměřovacích základů oproti obdobím, kdy péče poskytována nebyla, není zákonem stanovenou podmínkou pro vznik nároku na výchovné, existence tohoto poklesu je nepochybně skutečností důležitou při posuzování toho, kdo o dítě osobně pečoval v největším rozsahu.

ženy uvedl, že „předpoklad „osobní péče o dítě“ pro splnění podmínky výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod znamená soustavnou a aktivní osobní péči ženy o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti, resp. pěti roků. Tato podmínka není naplněna, pokud soud svěřil dítě do péče otce, který za tuto péči nese odpovědnost, dítě pobývalo u otce a žena (matka) a dítě byly tak od sebe odděleny, a to i když žena (matka) dítě navštěvovala, projevovala o něj zájem, přispívala na jeho výživu otci, a podílela se tedy na výchově dítěte.“

21. Pokud dítě vychovávalo více osob (rodiče, prarodiče, pěstouni) má nárok na výchovné jen ta osoba, která z okruhu vychovávajících (pečujících) osob zajišťovala výchovu dítěte v největším rozsahu. Výchovu téhož dítěte totiž nelze pro stanovení výchovného uznat více osobám – vždy náleží jen jedné osobě, která výchovu dítěte zajišťovala (ve srovnání s ostatními vychovávajícími osobami) fakticky v největším rozsahu. Zohlednění výchovy pro účely výchovného je přitom relativně nezávislé na zohlednění výchovy pro účely stanovení důchodového věku žen. Pokud se například prokáže, že o dítě v největším rozsahu pečoval muž (otec), náleží mu za toto vychované dítě výchovné, přestože byla výchova tohoto dítěte předtím zohledněna při stanovení důchodového věku ženy (matky).
22. V daném případě nebylo sporu o tom, že zesnulá první manželka žalobce paní Z. V. čerpala po narození dcery Z. mateřskou dovolenou a (dle tehdy platných a účinných právních předpisů) tzv. další mateřskou dovolenou (dnešní rodičovská dovolená). Dále bylo v řízení, z něhož vzešlo žalobou napadené rozhodnutí, spolehlivě prokázáno (§ 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, dále též „správní řád“), že došlo k výraznému poklesu jejích příjmů.³ Naopak žalobce od narození dcery vykonával výdělečnou činnost a nedošlo k poklesu jeho výdělků (vyměřovacích základů) z důvodu péče o děti (žalobce při jednání dne 13. 11. 2024 uvedl, že od narození dcery pracoval jako vývojový pracovník v Tesle, měl tedy flexibilní pracovní dobu, v roce 1991 začal podnikat a podnikal až do roku 2016). Po rozvodu manželství na jaře roku 1990, jak potvrdil žalobce při jednání dne 13. 11. 2024, byla dcera Z. soudem svěřena do výchovy matce, styk žalobce s dcerou byl upraven tak, že se s dcerou stýkal jednou za 14 dnů v pátek, v sobotu a v neděli [a proto v souladu se závěry výše citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 3 Ads 37/2003-49, vůbec nelze uvažovat o splnění podmínky výchovy dítěte (výchovou dítěte se rozumí „soustavná a aktivní osobní péče“) v tomto období]. Takto byl upraven styk s dcerou Z. až do úmrtí matky v červenci 1998, přičemž po celou dobu, jak žalobce opakovaně uvedl ve svých podáních (jakož i dne 13. 11. 2024 před soudem), matka o dceru Z. pečovala v rozsah větším než 60 % (v námitkách proti prvostupňovému rozhodnutí dokonce uvádí 70 %). Po smrti matky byla Z. v 11 letech a 8 měsících svěřena do výchovy otce a vyrůstala (do zletilosti) společně se dvěma dětmi druhé manželky žalobce (L. J., nar. X) z prvního manželství (J., nar. X, M., nar. X) a společným dítětem žalobce a jeho druhé manželky (M., nar. X) v nové rodině žalobce, přičemž žalobce při jednání dne 13. 11. 2024 před soudem uvedl, že „o všechny čtyři děti pečovala převážně jeho druhá manželka“ (žalobce se staral především o hmotné zabezpečení rodiny), což se odrazilo v její profesní kariéře, neboť, jak opět potvrdil žalobce před soudem dne 13. 11. 2024, „byla doma více než žalobce“. V této souvislosti žalobce při jednání též dodal, že nyní chápe smysl právní úpravy, jímž je mimo jiné i snaha o kompenzaci nižšího důchodu, který osoba, jež převážně

³ Což je logické, neboť nejvýznamnější dopad na pracovní kariéru má (nejde-li o specifické případy) výchova dítěte zejména v jeho předškolním věku a v prvních letech povinné školní docházky. V pozdějším období jsou obecně již děti samostatnější a obvykle není nezbytné z důvodu zajištění jejich výchovy přerušovat kariéru.

pečovala o dítě, má právě proto, že byla ve své profesní kariéře v důsledku péče o děti omezena. Tuto skutečnost si ovšem žalobce v době, kdy žádal o zvýšení důchodu, neuvědomil. Žalobce proto konstatoval, že pokud by mu nyní tzv. výchovné nebylo přiznáno, mělo by být přiznáno jeho druhé manželce, která o děti pečovala (slovy žalobce) „*převážně*“.

23. Pakliže za výše popsaného (mezi účastníky nesporného) skutkového stavu, který byl zjištěn v rozsahu umožňujícím přijmout závěr o (ne)splnění podmínek čl. II zák. č. 323/2021 Sb. (a tudíž nebylo nutno provádět další dokazování), správní orgány uzavřely, že

- a) z osob pečujících o dceru Z., nar. X, to byl žalobce, jehož pracovní kariéra byla výchovou dětí ovlivněna nejméně (ta z pečujících osob, jejíž pracovní kariéra byla výchovou dítěte ovlivněna méně nebo vůbec, má svůj starobní důchod vyšší díky vyšším výdělkům a delší době pojištění, nedochází u ní ke snížení důchodu, a není tedy dán důvod pro kompenzaci prostřednictvím výchovného),
- b) neobstojí tvrzení žalobce, že o dceru Z., nar. X, ze všech pečujících osob pečoval v době od 18. 8. 1998 do 20. 11. 2004 v největším rozsahu (správní orgány rozhodně nezpochybňovaly to, že se žalobce podílel na výchově dcery Z., pouze dospěly k závěru, že v rozhodné době nepečoval o dceru Z. soustavně a aktivně osobně v největším rozsahu, jak to vyžaduje zákon),

nelze jim nic vytknout, zvláště když správnost závěrů správních orgánů žalobce sám potvrdil ve svých podáních, jakož i při jednání dne 13. 11. 2024, kdy připustil, že od narození do své smrti o dceru Z. v největším rozsahu (cca 70 %) soustavně a aktivně osobně pečovala její matka a po smrti matky pak „*převážně*“ druhá manželka žalobce (resp., „*péči o všechny společné děti a domácnost zajišťovala druhá manželka*“), přičemž to byl žalobce, jehož profesní kariéra a výděvky byly péčí o dceru ovlivněny ze všech pečujících osob nejméně. Výše popsané důvody, které vedly žalovanou k zamítnutí žádosti žalobce, tedy ob stojí, a proto není třeba se zabývat správností ostatních důvodů uváděných žalovanou, neboť přezkum správnosti dalších úvah žalované by se již nemohl promítnout do výsledků tohoto soudního řízení.

III.

24. Soud tedy uzavírá, že základní žalobní námitky nebyly důvodné, a proto žalobu v souladu s § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl (výrok I).

25. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. (výrok II). Žalobce nebyl v tomto řízení procesně úspěšný a žalovaná ze zákona nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 2 s. ř. s.). Proto soud vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení.

Poučení:

Rozsudek, který byl doručen účastníkům, je v právní moci.

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost (mimořádný opravný prostředek) ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Pardubicích dne 18. listopadu 2024

Aleš Korejtko v. r.
samosoudce